

Ds. C.J. Droger pleit voor goede orgelbegeleiding in de eredienst

Muziek, een gave van God

Muziek is een Godsgave aan de mens, zei Luther. Hoe gaan we om met dit geschenk? Welke muziek brengt ons dichterbij God en welke klanken geven verwijdering? De christelijke gereformeerde predikant ds. C.J. Droger schreef een handreiking: *Een gevoelige snaar. Een bijbelse visie op muziek.*

Tekst: Esther Visser

De predikant ging de uitdaging graag aan toen hem gevraagd werd om over het onderwerp muziek te schrijven. ‘Muziek heeft altijd veel voor mij betekend. In de Christelijke Gereformeerde Kerken ben ik achttien jaar lang deputaat eredienst geweest. Bij het schrijven van dit boek kwam er veel samen: mijn professie als theoloog en mijn hobby, orgelspelen. Ik mag graag naar Groningen gaan om daar in verschillende kerken op het orgel te spelen, daar geniet ik met volle teugen van. Het is heerlijk om te improviseren op bekende melodieën en de woorden van de liederen voegen zich dan bij het spel. Soms geef ik een concert met collega-predikanten.’

U schrijft dat muziek in de hemel begonnen is, met de zang van engelen. Ik heb altijd geleerd dat nergens in de Bijbel staat dat engelen zingen, wel dat ze spreken of juichen.

‘Dat engelen zingen heb ik gebaseerd op de exegese van Job 38:7, een vers waarin het gaat over de schepping van de wereld. De morgensterren en de kinderen van God zongen vrolijk en juichten samen. De commentaren zijn het er grotendeels over eens dat met de morgensterren en de kinderen van God de engelen worden bedoeld. Als je op andere plaatsen in de Bijbel kijkt naar de teksten die engelen in de mond nemen, valt op dat het metrische teksten zijn, teksten die je gemakkelijk kunt zingen.’

N.a.v. Ds. C.J. Droger, *Een gevoelige snaar. Een bijbelse visie op muziek*, uitg. Groen, Heerenveen (Artios-reeks); 120 blz.; € 13,95.

De Heere God kan op een bijzondere manier aanwezig zijn in muziek – Zijn aanwezigheid daalde neer in de tempel, Luther ervoer het in donkere uren, Saul wanneer David kwam spelen. Hoe verklaart u dat?

‘Dat is het werk van de Heilige Geest, Die woorden en klanken gebruikt om je te raken. In de tempel klonk er ook altijd veel muziek. Ik zou muziek bijna een middel van genade willen noemen. God kan door muziek tot je spreken, door de gezongen woorden, maar ook door de klanken. Denk bijvoorbeeld aan het luisteren naar een psalmbewerking, waarbij het kan gebeuren dat de woorden zich bij de klanken voegen en God zo tot je spreekt. Dat maakte ik mee toen in de gemeente een jongen zichzelf het leven benam. Ik luisterde in de auto naar een psalmbewerking, de woorden voegden zich in mijn hoofd bij de muziek en ik kreeg zekerheid dat het goed was met de ziel van die jongen.’

Veel muziek is gecomponeerd tot eer van God; er is ook muziek die Zijn Naam juist onteert. Bestaat er neutrale muziek?

‘Er bestaat niet-religieuze muziek waarvan je zegt: God heeft de componist, de musicus de gave gegeven om het te maken, om het te spelen. Stel jezelf de vraag: welke sfeer hangt er om de muziek heen? Is het een wereldse sfeer? Ja, er zijn componisten van klassieke muziek die een losbandig leven leidden, maar je hoeft je niet in het leven van de componist te verdiepen voordat je van zijn muziek kunt genieten. Is het lieflijk, brengt het rust? Tegelijk kunnen ook rauwe klanken prachtig zijn. Er is vrijheid om hierin zelf een beslissing te maken.’

In de Nederlandse gereformeerde traditie is de gewoonte ontstaan om alleen psalmen en enige gezangen te zingen, en dat is alleen in Nederland zo en nergens anders ter wereld, schrijft u. Mist de gereformeerde traditie hier niet veel?

‘Ja, ik vind persoonlijk van wel. Met alle respect voor Calvijn, van wie ik een groot bewonderaar ben, hierin vind ik dat hij een lijn getrokken heeft die bijbels te smal is. Ja, er zijn liederen die niet in overeenstemming zijn met het bijbelse getuigenis, maar we missen veel als we het alleen houden bij de psalmen en de enige gezangen. Tegelijk moet je kijken naar wat er in de gemeente mogelijk is, waar draagvlak voor is. Het is voor mij

geen halszaak, maar toch ben ik meer voor de lijn van Luther. Die had het begrepen. Tijdens de Reformatieherdenking in Vlaardingen heb ik al twee keer de meewerkende koren liederen van Luther laten instuderen. Tijdens de avond gaf ik vooraf een korte toelichting bij elk lied. Luther schreef prachtige, bijbelse liederen, bijv. *Christus, der ist mein Leben*. Het lied roert tot tranen toe.

Door deze liederen kun je theologische noties heel goed overbrengen. Als wij ons beperken tot het zingen van de psalmen, zingen we alleen in de schaduw van de Heere Jezus. Hoe waardevol dat ook is, het mag duidelijker, explicieter.'

U zegt een paar stevige dingen over gebrekkige begeleiding op het orgel bij de eredienst. Moet muziek kwalitatief goed zijn om tot eer van God te zijn?

'Ja, wel in de eredienst. (Gelukkig zijn we in Vlaardingen gezegend met goede organisten). De precieze stijl van het orgelspel is niet zo belangrijk, als er maar goed en muzikaal gespeeld wordt. In de dienst is God tegenwoordig, Hij spreekt tot Zijn gemeente door Zijn Geest en Woord. Alles wat daarbij komt, moet van hoog niveau zijn. Voor God is het beste nog niet goed genoeg! De kerkenraad moet daarom goed nadenken over wie tot organist wordt benoemd. Welke middelen stel je beschikbaar om het orgelspel op niveau te krijgen of te houden? Geef organisten een vergoeding waarmee ze kunnen investeren in de kwaliteit van hun orgelspel. Cultiveer dit. Het pijporgel is het ideale instrument voor de begeleiding van de gemeentezang, het draagt, het heeft volume - houd daaraan vast. Een band met ritme strijdt voor mij met de heiligheid van God. Ik vind dat het binnendragen van de wereld in de eredienst. Kijk, een keyboard, dwarsfluit en viool, oké, dat is wat anders. Maar een drumstel vind ik niet kunnen in een reformatorische dienst.'

U voert een pleidooi om het zingen in de gezinnen te herstellen, zoals vroeger rond het orgel gezongen werd. Waarom is dat belangrijk?

'Ik ben een voorstander van huisgodsdienst, een kerkje in de kerk. Dat is in lijn van de puriteinen, die ik ook erg waardeer. Richt je op de Bijbel zelf, gebruik verwerkingsmateriaal en ga met muziek aan de slag. Ik merk dat de jongelui van de gemeente op dat vlak weinig meekrijgen. Ze kennen de prachtige klassieke liederen niet meer. Wat is het dan mooi als je in je gezin die liederen samen zingt. Als je er nog aan moet beginnen als je kinderen pubers zijn, dan wordt het hem niet, maar als je het cultiveert wanneer de kinderen jong zijn, is het een prachtige traditie. Blijf een poosje na het eten zitten. Lees uit de Bijbel, stel er wat vragen bij en zing met elkaar. Laat de kinderen muziekinstrumenten bespelen. Gelukkig gebeurt het nog.'

Ds. C.J. Droger speelt zelf graag orgel. 'Het is heerlijk om te improviseren op bekende melodieën en de woorden van de liederen voegen zich dan bij het spel.'

Bij het schrijven van dit boek hebt u ook verrassende ontdekkingen gedaan...

'Inderdaad. Mij werd gevraagd om de kerkgeschiedenis een plaats te geven en zo heb ik nieuwe dingen ontdekt over theologen die ik goed dacht te kennen. Bijvoorbeeld over Kohlbrugge. Die bleek erg van muziek te houden. Ik heb veel van hem gelezen, maar dit was nieuw voor mij. Kohlbrugge kon goed orgel en piano spelen. Toen hij 25 jaar predikant was in Elberfeld, kreeg hij van de gemeente een piano. Ook zijn dochter kon goed pianospelen.' ■

Esther Visser
is assistent-
redacteur bij De
Waarheidsvriend.

Volgende week
schrijft ds. E. van den
Noort een recensie
van 'Een gevoelige
snaar'.